

Broschyr utgiven av Sveriges Kommunistiska Parti (SKP)

Hamnarbetarna i kamp (1954)

Av Knut Tell

Den 22 april lade hamnarbetarna i Göteborg ner allt arbete. Trötta på löften som ständigt sveks, förbittrade över deras lönefrågors behandling, upprörda över brist på hänsyn till välmotiverade krav gick stuveriarbetarna i Sveriges största hamn ut i enig protestaktion.

Med explosionsartad fart spred sig konflikten till praktiskt taget alla storhamnar. Tålamodet hos stuveriarbetarna hade brutit. På några dagar låg ett tjugotal hamnar öde och tysta. Kranar och vinschar stod stilla.

Protestaktionens bakgrund

Varför blev hamnarbetarna så förbittrade? Av vilken anledning gick de med frejdigt mod till öppen aktion? Svaren på dessa frågor är inte svåra att leta upp. Det fanns en rad orsaker som var för sig motiverade lokala aktioner, tillsammans blev de skäl nog för en landsomfattande proteststrejk.

På arbetsgivarnas initiativ organiserades massätal mot de strejkande. Hamnarbetarna instämde till Arbetsdomstolen. Vid en av dessa rättegångar – det gällde målet mot Norrköpingsarbetarna – underströk avdelningens ordförande Gustav Johansson att anledningen till strejken var de låga lönerna. Han påpekade att medelförtjänsten för stadens stuveriarbetare under de första 40 veckorna i år inte var mer än 6.000 kronor, d. v. s. i genomsnitt 150 kronor i veckan! En av de instämde arbetarna från samma avdelning, Valter Karlsson, förklarade att orsaken till arbetsnedläggelsen först och främst var de dåliga lönerna, som inte blev bättre genom avtalet. ”Det går inte att arbeta med 1.000-2.000 kronor mindre per år än vad man har på andra arbetsplatser”, tillade han. En tredje arbetare från samma plats tillfogade: ”Före kriget tjänade vi 1.500-2.000 kronor mer än byggnadsarbetarna, men nu ligger vi minst lika mycket under dem.”

När målet mot Ådalsdistriktets stuveriarbetare var före vid Arbetsdomstolen förklarade ombudsmannen Artur Pettersson att främsta orsaken till missnöjet bland arbetarna var de låga inkomsterna. Mellan den 16 febr. och 31 aug. d. v. s. på sex och en halv månad hade 56 man vardera icke tjänat mer än 3.922 kronor!

För det andra arbetar hamnens folk under synnerligen primitiva för att inte säga medeltida förhållanden. De snikna arbetsgivarna i hamnarna har särskilt utmärkt sig då det gällt motstånd mot varje försök att förbättra arbetsvillkoren.

När Göteborgsavdelningen var instämnd till Arbetsdomstolen avslöjade avdelningens ordförande Hjalmar Svensson hur det stod till med de sanitära förhållandena i hamnen i rikets andra stad. ”Det är 1800-talsförhållanden vi får arbeta under”, sade han bl. a. ”Gör ett besök och arbeta under en vecka i hamnen så får ni se”, uppmanade han domarna. ”700-800 man får samsas om fyra duschar i stora väntrummet. Där finns tvättplatser för sex man. Två man får dela klädskap breda som skolådor.”

Ombudsmannen Karl Johan Svensson spädde på ytterligare. Han påvisade hur hamnarbetarna många gånger tvingas att åtaga sig livsfarliga arbeten. För andra kvartalet i år visar statistiken 70 olycksfall per 100 årsarbetare. I Göteborgs hamn arbetar 300 partiellt arbetsföra, av dessa har 70 procent ryggsador!

I sitt svar på stämningen till Arbetsdomstolen pekade stuveriarbetarna i Sundsvall på de verkliga orsakerna till konflikten. Styrelseledamoten Birger Nilsson skrev: ”När stuverinäringen vid åren omkring 1918 övergick i bolagsform upprättades avtal med utgångspunkt

från dåvarande tonnagesförhållanden. Sedan dess har mycket förändrats också på detta område och fartygen har nu mera komplicerade lastningsförhållanden. Motsvarande hänsyn har icke tagits när det gäller avtalet. Stuveriarbetarna anser därför som ett berättigat krav att få genomfört ovan nämnda ändringar anpassade efter nutida förhållanden. Detta har alltid strandat på grund av arbetsgivarpartens ogina inställning när det gäller önskemål om förbättringar.”

Från förhållandena i Stockholms hamn anfördes en rad exempel på arbetsgivarnas oresonlighet. Arbetarna måste vara närvarande vid upprop kl. 6.30 på morgonen. Får vederbörande inget arbete då måste han antingen åka hem igen eller på annat sätt få tiden att gå, tills han kl. 9.30 på nytt skall stå på pass. Blir det inget jobb vid detta klockslag har han att försöka slå ihjäl tiden tills klockan blir 11, då han på nytt står till arbetsgivarens förfogande. Fjärde gången har han att inställa sig kl. 13.30.

Om, som ofta är fallet, inget arbete anvisas skall alltså arbetaren 4 gånger stå till stuvarens tjänst, betala dryga reseutgifter o. s. v. och för denna passning har vederbörande icke ett öres ersättning!

En rungande protest!

Till det ovan anförda kommer så själva avtalsuppgörelsen. När hamnarbetarna 1951 med föredömlig och fullständig enighet gick ut i strejk för att understryka sina lönekrav och stödja sina förhandlare möttes de av ett uteslutningshot från den egna förbundsledningen. 1953 förkastade hamnarbetarna med överväldigande majoritet detta års avtalsförslag. Man hade då ställt det rimliga och rättvisa kravet på garanterad veckoinkomst. Förbundsstyrelsen tog ingen hänsyn till medlemmarnas klart uttalade önskan utan använde sin vetorätt och prolongerade avtalet.

I år hade stuveriarbetarna verkligen väntat sig något annat. De var alla inställda på att gå till aktion för att få bättre arbetsvillkor. Förhandlingarna om det nya avtalet pågick i 32 dygn. De halsstarriga arbetsgivarna vägrade, sin vana trogen, att gå med på arbetarnas berättigade krav.

Det avtalsförslag, som så småningom sändes ut för omröstning sedan preliminär överenskommelse mellan underhandlarna hade träffats, förkastades av hamnarbetarna med förkrossande majoritet. Detta innehöll över huvud taget inga påtagliga förbättringar. En formell men inte reell löneökning och en illusorisk bestämmelse om viss garantilön var det egentliga innehållet.

Inte mindre än 90 procent av de arbetare, som deltog i omröstningen, vägrade att godtaga avtalet. De därpå följande förhandlingarna gav inget reellt nytt, varpå förbundsledningen – tvärtemot deras vilja som skulle arbeta under avtalet beslöt göra upp vid bordet.

Självklart blev arbetarna förbittrade. I Göteborg hade 1.063 sagt nej till avtalet, medan endast 25 hade röstat ja. I Stockholm var det endast 1, säger en, av 390 som var med på förslaget. De övriga röstade nej. I Norrköping röstade alla emot. 144 sade nej i Ådalen och två röstade ja. Av de 180 som deltog i omröstningen i Sundsvall var 178 emot och två för avtalsförslaget o. s. v., o. s. v.

Det sedan länge samlade missnöjet – som genom förbundsledningens beslut fick ytterligare näring – blossade upp. Göteborgs hamnarbetare protesterade mot den dåliga uppgörelsen och lade ner arbetet. De markerade därmed, på ett sätt som inte gav rum för något tvivel, att de menade allvar med sitt misstroendevotum i tidigare omröstningar. De underströk kraftfullt sin beredvillighet att i full endrätt fortsätta sin rättmätiga kamp.

Det pyrande missnöjet på andra platser i landet slog också ut i full låga. Hamnarbetarna i Halmstad slöt upp i strejkfronten. Stockholm, Sundsvall, Hälsingborg etc. gav också sin

anslutning till protestaktionen. Inom ett par dagar var praktiskt taget alla större och flera av de mindre hamnarnas arbetare på en och samma kampfront.

De som var riktigt informerade om arbets- och löneförhållandena, de som rätt kände den traditionsrika hamnarbetarkåren blev inte överraskade av det som inträffade. Hamnarbetarna hade redan tidigare gått ut i strid under liknande förhållanden. Och den erfarenhet de vann då avskräckte dem inte från att upprepa actionen.

Den borgerliga pressen stämde, lika omedelbart som självklart, upp en hetskör mot de strejkande. Samtidigt försökte man splittra arbetarna genom att jaga dem mot varandra. Men arbetarna lät sig icke förvillas. Alla strävanden att utså misstro och split tillbakavisades. Enheten var föredömlig under konflikten liksom efter.

Strejken var emellertid inte enbart en kraftig reaktion mot de oeffterättliga förhållandena på arbetsplatsen och en ljungande anklagelse mot stuveribolagen. Den blev en tankeställare för den fackförbundsledning som så upprörande hade nonchalerat medlemmarnas vilja.

Ledningen sviker

Hamnarbetarnas kamp följdes med det största intresse av alla arbetare i vårt land. Ehuru den öppna striden endast pågick i några dagar gav den eko i hela fackföreningsrörelsen. Hamnarnas folk fick talrika bevis på andra arbetargrupper djupa sympati. Spontant började man samla in pengar på arbetsplatserna. Genom anslag, uttalanden etc. solidariserade sig fackföreningsfolket med de kämpande. Arbetarna i allmänhet insåg att stuveriarbetarnas kamp var en strid för hela den svenska arbetarklassen.

Så mycket märkligare betraktade man den ställning som Transportarbetarförbundet – de stridandes egen fackliga ledning – intog. Nu som 1951 gick de emot en enhetlig och stridsvillig arbetargrupp. I stället för att rätta till egna försummelse drevs det av falska prestige-synpunkter att angripa de stridande medlemmarna i ryggen.

Förbundsledningen nöjde sig icke med att hota om uteslutning. Den sände runt folk till de olika hamnarna för att med lock och pock hindra protestaktionens fullföljande. Åtskilliga tecken visade att en del av dem, som vid detta tillfälle satt i förbundets ledning och dirigerade, var desperata och beredda att spränga förbundet. De uteslöt också en rad avdelningar och enskilda. Samtidigt suspenderade förbundsledningen de ombudsmän som rakryggat kämpat för medlemmarnas intressen. Så skedde med ombudsmännen Hilding Täck i Göteborg och Artur Pettersson i Ådalen.

Förbundsledningen dekreterade lördagen den 24 april att de avdelningar och arbetare som icke måndagen den 26 hade återupptagit arbetet automatiskt blev uteslutna. De som utfärdade denna ukas var medvetna om att det rent tekniskt var omöjligt för arbetarna på vissa orter att hinna organisera möten och fatta beslut i frågan. Direktiven från förbundsledningen bestämde också att alla som uteslöts skulle beviljas återinträde endast under förutsättning att de skrev på en särskild lojalitetsförklaring.

Lyckligtvis insåg medlemmarna faran i förbundsledningens åtgärd. Lika sammanbitna som de gick ut i strid lika eniga gick de tillbaka till arbetsplatserna. Samstämmigt hade de fördömt förbundsledningens splittringshot. Samstämmigt beslöt man slå vakt om förbundets enhet. Därför skrev också medlemmarna hundra procentigt på lojalitetsförklaringen som i deras ögon tolkas som en lojalitet med förbundets verkliga syften. Hamnarbetarnas lojalitet gäller ett förbund vars enda uppgift är att på samhällslivets olika områden slå vakt om medlemmarnas intressen. Genom denna handling förblev och är kampfronten obruten. Medlemmarna är nu som förut överens om tagen. Enheten har prövats i hårda nappatag med en oresonlig

motståndare – stuvorna. Enheten bestod med glans provet. Enheten sviktade ej ens inför hot som kom från håll, från vilket man minst hade önskat det.

Stuveribolagens hämnd

Arbetsgivarna vände sig till Arbetsdomstolen. De stämde hamnarbetarna och krävde dryga skadestånd. De hade inte svårt för att bestämma sig för detta steg. Stuveribolagen var helt klara över att Arbetsdomstolen stod på deras sida och att de kunde lita på detta klass-instrument. AD hade tidigare varit i funktion vid liknande tillfällen och hade alltid dömt till arbetsgivarnas förmån.

De tvångslagar som arbetsgivarna stödde sig på – lagarna om kollektivavtal och arbetsdomstol tillkom 1928. De genomtrufades i riksdagen av en borgerlig majoritet under ledning av dåvarande statsministern och mutkolven Carl Gustav Ekman.

Att dessa lagar var riktade mot arbetarklassen behövde ingen då tvivla på. Arbetsgivareföreningen glädde sig över deras tillkomst och från ledande arbetsgivarkretsar förklarades öppet att lagen var riktad mot fackföreningsrörelsen.

Inom arbetarleden förstod man också vad syftet med lagen var. Hela arbetarrörelsen reste sig i förbittring. Arbetarna gjorde 1928 samma sak som hamnarbetarna 1954. De underströk sin vilja genom att gå ut i mäktiga massmanifestationer. Över hela landet strejkade och demonstrerade arbetarna mot tvångslagarna.

Både den fackliga rörelsen och den politiska markerade sin vilja att bekämpa de nya lagförslagen. 365.000 arbetare deltog i demonstrationerna. Såväl Per Albin Hansson som de fackliga ledarna var i elden för att mobilisera arbetarna mot försöken att sätta tvångströjor på fackföreningsrörelsen.

Finns det någon anledning att ändra på den karakteristik som hela arbetarrörelsen den gången gav av lagarna? Nej och åter nej!

Parollerna ”Fram till protest mot tvångslagarna” och ”Leve arbetarnas solidaritet” som den gången utgavs i ett manifest från den socialdemokratiska partistyrelsen är alltså aktuella. Ja, i själva verket har dessa paroller blivit ännu mera berättigade genom att stuveribolagen tagit tvångslagarna i sin tjänst.

Arbetsdomstolens sammansättning utgör också en borgen för att arbetsgivarnas intressen skall tillgodoses. Det är regeringen som tillsätter tre av dess ledamöter. Dessa skall enligt lagen bestå av personer som inte skall anses företräda vare sig arbetsgivar- eller arbetarintressen. De skall alltså vara opartiska ledamöter. Arbetsgivareföreningen och Landsorganisationen föreslår i sin tur vardera två ledamöter.

De s. k. opartiska – det ljuder hånfullt i hamnarbetarnas öron – är för tillfället justitierådet Dahlman, hovrättsrådet Samuelsson och generaldirektör Ernst Bexelius. Dessa jurister skall alltså utföra prestationen att vara opartiska! De skall höja sig över striderna på arbetsmarknaden. I majestätisk isolering från arbetsgivar- och arbetarintressen sitter de och dömer fullkomligt utan hänsyn till parterna.

Om det verkligen fanns någon, som före de upprörande domarna och repressalierna mot hamnarbetarna trodde på sådana fabler har de nu befriats från illusionerna. Dessa borgerliga människor är med tusen trådar bundna vid sin miljö och sin härkomst. I 26 år har man plockat de s. k. opartiska från samma kretsar, som de vilka nu placerats där av regeringen, härrör. Om inte syftet hade varit ett bestämt – och om det inte hade varit en klar avsikt med urvalet – skulle man nämligen kunnat tänka sig att en arbetare skulle kunnat få plats i denna exklusiva krets. Men eftersom så inte sker måste regeringen anse att endast de som kommer från högborgerliga kretsar kan vara opartiska eller också menar den att varken arbetare eller

justitieråd kan vara opartiska, varför man av den anledningen väljer den senare kategorin för att domstolen skall kunna fullfölja sin funktion som klassinstrument.

Arbetsgivarna vände sig inte till domstolen förgäves. Den gäckade inte deras förhoppningar. Den har redan dömt avdelningar och arbetare. Men därmed har domstolen också påskyndat massornas slutliga dom.

I nr 11 av förbundsorganet Transportarbetaren skriver man i en kommentar till domstolsförhandlingarna i Göteborg:

”Det har sagts även i den soc.-dem. pressen, att hamnarbetarna vann en moralisk seger inför domstolen, även om de fälldes juridiskt. Det ligger någon sanning i detta. Härtill bidrog även arbetsgivarnas huvudlösa uppläggning av målet. Först åtalades tio man samt fackföreningen och fick dem dömda nästan omedelbart sedan strejken bilagts. Sedan förflöt fyra, fem månader och den uppjagade stämningen lugnade sig. Då passar man på och stämmer ytterligare 1.044 deltagare i ett mål, som handläggs nästan på pricken ett halvt år sedan avtalsbrottet begicks.”

En av de åtalade från Sundsvall, Birger Nilsson, bevisade på ett ypperligt sätt en av avsikterna med massåtalen. I sitt tal inför Arbetsdomstolen framhöll han bl. a.:

”Ni yrkar i er stämning mot avdelningen och de enskilda medlemmarna på högsta möjliga skadestånd, eller tillsammans 46.000 kronor. Detta gör drygt 15.000 kr. per dag under den tid strejken pågick ...

Jag förklarade tidigare att jag hade svårt att tro något annat än att stämningen till Arbetsdomstolen är en hämndeaktion. Jag stöder denna min uppfattning bland annat på det s. k. skadeståndets storlek. Det kan inte vara möjligt att stuvareförbundet kunde förlora över 15.000 kr. per dag under den tid strejken pågick. I stuvareföretagets förvaltningsberättelse för år 1954, avseende året 1953, redovisas en bruttoinkomst av stuvareverksamheten på 250.754 kr. Detta gör knappt 1.000 kr. per dag men i s. k. skadestånd kräver man drygt 15.000 kr. per dag. Bara detta fräcka och hänsynslösa krav visar väl mentaliteten hos arbetsgivarparten. Man har ställt högsta möjliga krav på skadestånd, eller över 15 ggr mera per dag än man tjänar i vanliga fall. Kan det vara något annat än hämnd som förestavat arbetsgivarparten att ställa så fräcka och hutlösa krav. Man skall väl vara minst arbetsgivare inom stuvarefacket för att kunna ställa sådana krav utan att rodna.”

Vi kommer som åklagare

När meddelande kom till avdelningarna om att de instämts utlöste det förbittring. Man beslöt att möta upp till domstolen, icke som åtalade, utan som anklagare. Skarpa var de anklagelser, som Norrköpings stuvarearbetare, vilka i bussar tagit sig till Stockholm för att personligen gå till attack mot såväl arbetsgivare som domstol, riktade mot arbetsgivarna.

Frejdigt förklarade exempelvis Forsgren från Skutskär vid förhandlingarna inför domstolen genom orden ”vi har varit ärliga, det är kanske det som gör det”, sin övertygelse om att domstolen inte skulle intaga någon objektiv hållning.

A. Johansson från Ådalen förklarade helt frankt inför domaren och arbetsgivarna: ”— — — använder ni det brutala våldet, så får ni riskera en upprepning.”

Rune Svensson gick till motangrepp vid förhandlingarna i Göteborg. ”Nu skall vi dömas efter lagar som tillkom under en borgerlig regering vars statsminister vid alla tillfällen stod på storfinsansens sida, lagar som tillkom som tvångslagar mot fackföreningsrörelsen för att stabilisera utsugningen och som så gott som en enhällig arbetarklass var motståndare till vid dess tillkomst.” ”Vi känner emellertid till AD:s praxis tillräckligt väl ...” ”Vi tror att vi är dömda innan förhandlingarna börjat. Detta är vår mening om AD. Vi har i dag fått se så stora bevis på solidaritet att vi kommer att gå härifrån starkare och mera enade än någonsin. Fattigdom och nöd avskaffas inte genom bötesstraff och hämndaktioner. Så länge fattigdom, utsugning och förtryck finns så länge kommer också kampen för dess avskaffande att föras.

Denna kamp kostar offer men trots allt går den vidare och man behöver inte vara en historieprofessor för att förstå att den slutar först med arbetarklassens fullständiga seger.”

I dessa ord tolkade Rune Svensson samtligas uppfattning om tvångsdomstolen. Alla instämnda genomskådade den. De räknade inte med någon rättvisa. Stolt och frimodigt deklarerade de att en fällande dom bara kom att sporra dem ytterligare i kampen för bättre levnadsvillkor.

Arbetsdomstolen, som hade fått vetskap om att alla 1.100 åtalade i Göteborg tänkte inställa sig i Stockholm för att gå till motoffensiv, trodde sig vara riktigt finurliga när den för att klara sig undan offentlighetens ljus förlade förhandlingarna till Göteborg. Men där hoppade justitierådet och övriga ledamöter av AD i galen tunna.

Under parollen ”Vi kräver bättre avtal – ej åtal” tågade de instämnda i mönstergill ordning till sessionssalen för att en för alla och alla för en ge den förhatliga domstolen svar på tal. Domarna som trodde att de genom sitt schackdrag skulle kunna i tysthet genomföra den paradiska rättegången blev, liksom dess varma försvarare i den borgerliga pressen, varse något annat.

När det blev känt, att arbetarna skulle samlas vid Hamnarbetskontoret (Stuvarnas kontor), och därifrån i täta led marschera till Burgårdsskolans aula, där förhandlingarna skulle hållas, utlöstes en flod av sympatibevis från enskilda, arbetare på arbetsplatserna, verkstadsklubbar och fackföreningar.

Arbetsgivarna hoppades in i det sista att hamnarbetarna, trots allt, skulle avstå från demonstrationen mot stuvarna och Arbetsdomstolen. Och samma dag som uppmarschen skedde, meddelade Göteborgs-Posten i ett uppslag, att endast 400 hamnarbetare skulle möta upp.

Men man blev varse något annat. Redan medan hamnarbetarna samlades stod det klart att samtliga instämnda, som hade möjlighet, skulle möta upp i demonstrationen. Den blev sedan ett enda triumftåg för de åtalade och deras rättvisa kamp. Under den mer än kilometerlånga marschen skickades flera hundra blomsterkvastar över till de åtalade från åskådarna, som önskade dem lycka till i kampen mot stuvarna och Arbetsdomstolen. Deras paroller lyssnade åskådarna till: ”Stuvarna litar på Arbetsdomstolen. Vi litar på vår egen kraft. Leve arbetarklassens enhet!” Hurraropen ekade och Internationalens toner skallade mellan bostadskvarteren där ”blomstertåget” marscherade fram. Medan domstolens ledamöter tillsammans med stuvarnas representanter tittade fram bakom gardinerna från sessionssalen, hördes utifrån parollen, kraftigt besvarad av den tusenhövdade hamnarbetarkåren: ”Ner med Arbetsdomstolen, leve den fackliga demokratin!”

Det var en enastående manifestation av den kraft arbetarklassen utgör när den uppträder enigt. Det var inga kuschade eller stukade hamnarbetare, som Radiotjänsts representanter mötte vid bandupptagningen eller som Svensk Filmindustri mötte vid filmningen.

Med kraft och pondus avslöjade de göteborgska hamnarbetarna arbetsköparnas ömkliga roll. Med en auktoritet som anstår en klass, som verkligen är demokratin företrädare och försvarare, placerade de stuvarna på de anklagades bänk. De bad inte heller Arbetsdomstolens ledamöter om nåd.

Även i huvudstaden gick arbetarna till attack.

”Vi kommer som åklagare, ej som anklagade”. Med den stimulerande parollen begav sig samtliga instämnda i Stockholm till domstolsförhandlingarna. Uppvaktade med mängder av blomsterbuketter, mottagna vid framkomsten av delegationer från andra fackföreningar, som betygade dem sin solidaritet, inställde sig hamnarbetarna i Stockholm. Inte heller denna grupp visade sig på något sätt imponerad av Arbetsdomstolen. Arbetsgivarnas gemena hämndaktion fick en rakt motsatt effekt. I stället för att, som arbetsgivarna innerligt hade hoppats, snällt och

beskedligt stanna i arbetet och låta en eller annan jurist sköta deras talan infann man sig mangrant för att gå till angrepp mot såväl arbetsgivare som domstol. Nu som vid tidigare tillfällen visade arbetarna inte den minsta respekt för de höga ämbetsmän som mer eller mindre allvarligt anser att de handlar fullt opartiskt, när de dömer arbetare på löpande band.

Medvetna om konsekvenserna gick även Stockholms hamnarbetare till storms. Hamnarbetaren John Bergström gick illa åt stuveribolagen. ”Vi har ett hårt och smutsigt arbete med stora risker, många har exempelvis fått sina njurar förstörda på grund av dåliga och olämpliga verktyg och benen rakas sönder vid kolskyfflingen. Så är det bevisligen hos stuvaren Söderström. Det är arbetsgivarna som skall lastas, men får vi en fällande dom, så kommer detta bara att sporra oss ytterligare att kämpa för våra intressen”, anförde Bergström i sitt tal som mottogs med brakande applåder i sessionssalen.

Uno Nilsson förklarade: ”Vi kunde inte ta det dåliga avtalet. Så dumma är vi ej att vi inte kunde se att det inte går ihop. Vi har den moraliska rätten på vår sida. Vi har alltid fått kämpa oss fram och vi böjer inte nacken nu heller. Jag anser att de som är ansvariga, nämligen arbetsgivarna, bör betala det här.”

I likhet med de övriga rättegångarna blev även denna en besvikelse för domarna och bolagen. Besvikelsen kommer att bli ännu större. Det är säkert att arbetsgivarna dyrt kommer att få betala sina misstag och sin kapitala underskattning av hamnarbetarna. Deras kampvilja har icke undergrävts, deras mod och beslutsamhet att fortsätta kampen har icke avtrubbats.

I lagens namn

Landsorganisationens organ Aftontidningen har under konflikten och rättegången försökt att sitta på minst två stolar samtidigt. Vid strejkutbrottet fördömde den arbetarna. Under hand som rörelsen växte och det blev klart att arbetarna inte skulle låta sig kuvas eller splittras ställde sig AT på den ståndpunkten, att orsaken till konflikten var dubbelsidig och att arbetsgivarnas vrånghet bidrog till dess uppflammande.

När stuveribolagen krävde skadestånd tyckte AT i första omgången att detta inte var så märkligt, eftersom ”hamnarbetarna hade gjort sig skyldiga till avtalsbrott”. Den accepterade också utan vidare de första domarna. Under hand blev det emellertid klart även för LO-organet att arbetarna inte skulle låta sig kväsa. Då började tidningen så smått ifrågasätta det kloka i stuveribolagens åtgärd. Å andra sidan försvarade man domstolens beslut under hänvisning till att domstolen helt enkelt icke kunde fria de åtalade.

Även i denna sak hade Aftontidningen fel. De åtalade hamnarbetarna kunde flera gånger vid rätten hänvisa till kollektivavtalslagens § 8 i vilken det heter:

”Om med hänsyn till den skadevållandes ringa skuld, den skadelidandes förhållanden 1 avseende å tvistens uppkomst skadans storlek eller omständigheterna i övrigt finnes skäligt, må skadeståndets belopp nedsättas; fullständig befrielse från skadeståndsskyldighet må ock äga rum.”

Arbetarna har i blixtbelysning visat var orsaken till konflikten finns. De har också fastslagit vem som bär skulden. Skulle domstolen följa lagens bokstav kunde det bara leda till frikännande av arbetarparten.

Ändå kommer AT nu och hävdar att lagen under alla förhållanden måste ha sin gång. Men det handlar ju om huruvida dessa lagar har något berättigande eller icke. Spörsmålet är om arbetsköparna ännu 1954 skall kunna använda sådana instrument i sin kamp mot arbetarnas intressen.

Här kan erinras om vad Hjalmar Branting på sin tid skrev när reaktionen och mörkmännen lät åtala August Strindberg för hans bok Giftas. Då som nu hänvisades till lagens bokstav. Branting skrev i Tiden:

”Vad hör det hit, om det är ‘lagligt’? Det var lagligt när Roms kejsare lät bränna kristendomens martyrer, när missionärerna dödades, när Gustav II Adolf lät avrätta de fyra katolikerna, när Thorild fick gå i landsflykt, när Lindeborg dömdes till döden. Historien vimlar av lagliga handlingar, vilka en eftervärld ej kan undgå att stämpla som galenskap eller förbrytelse.”

Arbetarna har ingen anledning att erkänna en lag som stiftats av en reaktionär regering under en statsminister, vilken avslöjats som storfinansens mutkolv. Detta så mycket mindre som ingenting under tiden har ändrats ifråga om de grundläggande förhållandena mellan kapital och arbete. Ännu är det arbetsgivarna som äger och behärskar produktionsapparaten. Alltjämt är det storfinansens som bestämmer över verkstäder och fabriker och andra arbetsplatser.

Även tankar är straffbara

Arbetsdomstolens domar mot Göteborgs hamnarbetarefackförening och dess styrelse var den första av den serie domar som fällts mot hamnarbetarna. Sedan den förkunnats skingrades eventuell tveksamhet om vad syftet med rättegången var. Allt tvivel om var domstolens ledamöter hörde hemma försvann.

Domen är ett eklatant bevis på godtycke och cynism. Domstolen ansåg nämligen att styrelsen skulle dömas inte för vad den gjort utan för vad den tänkt! Justitierådet och de andra höga vederbörande fann det nämligen högst ”anmärkningsvärt” att avdelningens ombudsman Hilding Täck vid sin uppmaning till arbetarna att återupptaga arbetet icke hade använt sig av högtalare utan nöjt sig med sina naturliga röstresurser.

Vid rättegången i Stockholm krävde förbundets ombudsman Eric Larsson att de partiellt arbetsföra, vilka också var instämnda, omedelbart skulle frias från målet av den enkla anledningen att de över huvud taget icke hade kunnat arbeta eftersom de för sitt arbete är helt beroende av de övrigas medverkan. Arbetsgivareföreningens representant bestred detta yrkande med motiveringen att ”stämningen endast avser huruvida de haft för avsikt att arbeta eller inte”.

Mera ohöljt kan väl knappast arbetsgivarna uppträda. Röststyrkan skall alltså avgöra om man är brottslig eller inte. Ombudsman Täck och avdelningsordföranden skrek inte tillräckligt högt, när de uppmanade arbetarna att återgå till arbetet. Alltså har de haft brottsliga avsikter och skall dömas. Nu skall emellertid ingen tro att denna formella motivering var det verkliga skälet. Hade de använt högtalaren hade stuveribolagen hittat en annan motivering för att få dem fast.

Den saken belystes klart i arbetsgivarnas yrkande att de partiellt arbetsföra skulle förpliktas att utbetala skadestånd därför att de inte haft för avsikt att arbeta.

En hel del av arbetarna skall alltså dömas på grundval av vad de tänkt, inte vad de gjort. Och vad de tänkt skall avgöras av klassdomstolen! Kan man komma längre i godtycke?

Som särskilt brottsligt stämplar Arbetsdomstolen att vissa avdelningsstyrelser förklarat att de under alla omständigheter hade för avsikt att på bästa sätt tillvarataga medlemmarnas intressen!

Att domstolens ordförande hade en förutfattad mening vittnade hans sätt att föra ordet vid förhandlingarna om. ”Fatta er kort”, ”Ni får inte tala om ni inte har något nytt att komma med”, ”Nu måste ni på förhand tala om vad ni skall prata om” och andra liknande uppmaningar riktade han till arbetarna, när de begärde att få utnyttja sin självklara rätt att tala inför domstolen. Justitierådet utgick helt enkelt från att han hade en samling brottslingar vid skranket och att hans jobb bara var att så fort och så summariskt som möjligt utmäta kollektivt straff för dem. Hans fullkomliga förakt för att höra på vad de åtalade hade att säga visar att han från början hade dömt dem.

Var stod LO:s representanter?

Som framgår av ovanstående fanns det inget tvivel om att arbetsgivarna var strejkens direkta upphovsmän. Den oresonlighet och tjurighet som de visat under en följd av år då det gällt löner och arbetsvillkor åstadkom det missnöje som blossade upp den 22 april. Vidare är det klart att domstolen dömt utifrån en förutfattad mening. Även regeringsorganet Morgon-Tidningen betecknade de s. k. bevis som domstolen använt som svaga.

Så mycket märkligare är det att domarna varit enhälliga. Det innebär att även de s. k. arbetar-representanterna i domstolen har varit överens med arbetsgivarrepresentanterna.

De som på ovan nämnda grunder dömde Göteborgsavdelningen var ordföranden i De Förenade Förbunden Sture Lantz och kassören i Byggnadsarbetarförbundet E. D. Kärrfeldt. Vid målet mot Göteborgsavdelningens medlemmar tjänstgjorde, i stället för Lantz, Lant-arbetarförbundets ordförande A. Johansson och vid rättegången mot Stockholmsavdelningen ordföranden i Järnvägsmannaförbundet Blomgren.

Det är inte bara hamnarbetarna som betraktar det som en skandal att ledande fackförenings-män på sätt som skett skall sätta sig till doms över kämpande kolleger.

Förbundsledningen och konflikten

I det föregående har redogjorts för den inställning som förbundsledningen hade till konflikten. Det har också pekats på att den uteslöt flera avdelningar därför att dessa inte gjorde det omöjliga och såg till att alla medlemmar var i arbete på den tid förbundsledningen bestämde.

En månad senare, då arbetet på nytt gick i sina normala gängor, d. v. s. så lång tid efter strejken att förbundsledningen hade haft möjlighet att i lugn och ro fundera över aktionens orsaker och dra vissa lärdomar för framtiden, hade Transports förbundsråd ordinarie samman-träde. Vid sammankomsten behandlades bland annat årets lönerörelser.

Därvid konstaterades att avtalsuppgörelsen för hamnarbetarna inte gav något ekonomiskt utbyte. Sedan gick man över till att behandla orsakerna till proteststrejken. Det var många som deltog i den debatten. Det fanns ledamöter av förbundsrådet som inte såg konfliktens orsak i usla arbetsförhållanden, dåliga löner eller att 90 procent av medlemmarna hade sagt nej till avtalsförslaget.

Vad menade man då att protestaktionen berodde på?

Jo, att den skulle vara uppagiterad. Hamnarbetarna var offer för en falsk propaganda, organiserad av kommunisterna. Över huvud taget fanns det inget reellt underlag för aktionen.

När hamnarbetarna vägrade att utan knot finna sig i vidriga arbetsförhållanden, ansågs detta vara ett verk av kommunisterna! I och för sig ligger i dessa påståenden ett indirekt erkännande av att kommunisterna slår vakt om arbetarnas intressen och står på deras sida då det gäller kampen för bättre arbetsvillkor. Trots detta måste man ändå konstatera, att de som förenklar problemet så gör sig skyldiga till ett stort missgrepp.

Annars borde det vid det här laget vara klart för alla vad om orsakade missnöjet bland hamnens arbetande folk. Stuveriarbetarna var alla, oavsett om de var kommunister eller socialdemokrater, i lika hög grad utsatta för arbetsgivarnas snålhet och oginhet. De var alla lika förbittrade över arbetsförhållandena i hamnarna och de var alla uppbragta över förbundsledningens nonchalans för omröstningsresultatet.

En av förbundets ombudsmän, John Christensson, gav i ännu högre grad bevis på den förvirring, som frodades hos några i ledningen. Så här lät det:

”Det är därför ingen tvekan om att kommunisterna har legat bakom överallt ... I Finland har man ett transportarbetarförbund med högst 2.000 medlemmar. Där har man väldigt gott om pengar, och det är ingen tvekan om att man får pengar från dem för att bedriva propaganda.”

När man först läser detta tvivlar man på att en förbundsombudsman verkligen kan göra sig skyldig till så grova förlöpnings. Hamnarbetarna fick pengar från Finland för att de skall strejka! Så horribelt kan ju bara den förbundsombudsman uttrycka sig, som helt tappat kontakten med det levande pulserande livet och som saknar förmågan att känna och se saker och ting på samma sätt som den enkle arbetaren.

Naturligtvis tror inte John Christensson själv på sina amsagor. Men han tror att det skall lyckas att med så torftiga argument åstadkomma – vad som hittills varit omöjligt – splittring bland arbetarna.

Lyckligtvis har han därvidlag ingen större framgång. Hamnarbetarna ville inte att det skall bedrivas kritik mot förbundsledningen, om den icke baserar sig på ostridiga fakta. Det är sådana som Christensson som försöker att provocera fram dylika angrepp.

Andrew Flenström, som uppträdde som någon sorts McCarthy vid rättegångarna, gick ett steg längre. Han var rent skräckslagen:

”Som jag sade förut finns det s. k. Wollweberkommittéer i snart sagt varenda hamn, och de är inte något annat än underorgan till kommunisterna. De är organiserade från den s. k. kommunistiska hamnarbetarinternationalen. Men vi vet också, att det finns platser där folk gått ut i konflikten, trots att där inte finns en enda kommunist – t. ex. Skutskär. Där är strängt taget alla medlemmarna i styrelsen betrodna kommunalmän och socialdemokrater. De har sagt, att det inte finns någon kommunist i avdelningen, och då måste jag tro dem. Ingen skall emellertid inbilla sig att jag är blåögd nog att tro, att kommunisterna är oskyldiga i detta fall ... Det finns kanske t. o. m. socialdemokrater, som inte bara går kommunismens ärenden utan också tillhör en sådan där liga.”

Så när allt kommer omkring är varje socialdemokrat, som inte vill dansa efter stuveribolagens pipa, medlem av ”en sådan där liga”. Egentligen borde man draga en barmhärtighetens slöja över det strunt som sådana personer pratade vid förbundsrådets sammanträde. Men det kan vara nyttigt att arbetarna, de enkla männen i ledet, får kännedom om fakta för att de rätt skall förstå varför det gick som det gick.

I ovanstående finns också förklaringen till Flenströms underliga uppträdande vid rättegångarna mot Iggesund- och Gävleavdelningarna. Han hade tydligen fattat sin uppgift på det sättet, att det gällde för domstolen att peka ut vilka som han trodde var kommunisterna och vilka som enligt hans mening var ”pålitliga”. Gång på gång smädade han arbetarna inför domstolen. Och det är fullt stilenligt när han förklarade, att strejken i Iggesund berodde på att alla på platsen drabbats av sinnesförvirring.

Men också styrelsen i Transport har snabbt fått lära om. Kampanjen och den obrutna enheten bland medlemsmassorna har tydligen på sista tiden satt sina spår även i förbundets spets. Nu omprövar förbundsledningen sin hållning. Vid senare rättegångstillfällen, framförallt vid domstolsförhandlingarna mot Göteborgs- och Stockholmsavdelningarna, gick förbundsledningen på en riktig linje. Som sig bör uppträdde den nu på samma front som medlemmarna. Det synes glädjande nog också vara så, att de värst komprometterade, bl. a. Flenström, tycks ha fått en undanskymd plats och att mera vettiga karlar fått ta hand om fortsättningen. I nr 11 av Transportarbetaren säger man följande:

”Vi har däremot i dessa spalter tidigare framhållit det medansvar, som arbetsgivarna haft i denna beklagliga händelseutveckling. Handläggningen inför domstolen bekräftade denna uppfattning. Man kan inte hålla på år efter år att lagra olösta tvistefrågor eller att nonchalera lokala arbetarekrav,

utan att spänningen mellan parterna blir så stark, att den till slut löser ut en explosion. Speciellt Södra Sveriges Stuvareförbund bör nog ta sig en grundlig funderare över det skedda.”

Säkert hälsar medlemmarna med tillfredsställelse, att de som sitter i ledningen nu börjar hitta rätt, samtidigt som de konstaterar att deras egen oböjliga vilja medfört en uppstramning på högsta ort. Därmed har också förutsättningarna skapats för att förbundsledningen skall återfå något av den auktoritet som den förlorat.

För facklig demokrati inåt...

Hamnarbetarkonflikten belyser bristen på facklig demokrati. Ingen kan nämligen blunda för att den överlägsna nonchalans som förbundsledningen visade gentemot medlemmarnas klart uttalade votum, ökade missnöjet. Transports styrelse begagnade sig av sin formella rätt att utan hänsyn till hur hamnarbetarna röstat genomdriva sin uppfattning.

”Fackliga spelregler måste respekteras”. Under den rubriken återgav Morgon-Tidningen en artikel, skriven av Sture Lantz. Artikelns skrevs efter det att Lantz i Arbetsdomstolen hade varit med om att döma Göteborgsavdelningens styrelse till dryga böter. Med utgångspunkt från strejken tar han upp frågan om vem som skall bestämma i ett fackförbund. Sture Lantz skriver bl. a.:

”Att påbjuda omröstning om ett förslag till uppgörelse om nytt kollektivavtal innebär nu nästan undantagslöst att få detsamma förkastat, oavsett uppgörelsens innebörd och även om den underhandlingsdelegation berörda medlemmar själva utsett enhälligt tillstyrkt uppgörelsen.”

Vad beror det på att medlemmarna förkastar uppgörelserna? Jo, mästrar Lantz medlemmarna, de har... ”svårt att acceptera de värderingar och ställningstaganden som varje underhandlingsdelegation och varje förbundsledning får sig ålagd, och som givetvis icke i likhet med medlemmarnas mera känslomässiga bedömande kan baseras på ett enskilt företag, utan måste göras med beaktande av vad den ena eller andra åtgärden kan få för konsekvenser både för industrin, för däri sysselsatta medlemmar, för förbundet i sin helhet, och för samhället.”

Enligt denna framställning förkastar medlemmarna de förslag till uppgörelser som presenteras därför att de inte är så kloka som de, vilka sitter vid underhandlingsbordet, därför att mannen i ledet saknar andlig resning och kunskap om de stora sammanhangen! Felet skulle alltså vara att medlemmarna reagerar känslomässigt och är så primitiva att de tar ställning till lönefrågor utifrån sitt eget läge. Ja, tänk att arbetarna är så oförsynta att de bedömer förbundsledningens verksamhet efter den nytta de gör för medlemmarna! Och inte tar de hänsyn till industrin som helhet! Det gör däremot Sture Lantz!

Och vad skall man då göra för att få en bättre tingens ordning? De som är utsedda att företräda arbetarna skall mera oreserverat få stöd av sina uppdragsgivare. Underhandlingsdelegationerna skall utrustas med fullmakter och ännu större befogenheter, fastslår förbundsordförande Lantz. Säg inte att vederbörande ej är konsekventa! I vetskap om att medlemmarna ofta ogillar förbundsledningens ställningstagande och kräver medbestämmanderätt hävdar förbundsledningarna att de skall utrustas med ännu fler fullmakter och själva besluta i alla avgörande frågor! I stället för att närma sig medlemmarna, bli ett med dem, diskutera och överlägga med dem, i stället för att knyta intim kontakt med de vanliga människorna på arbetsplatserna vill den högsta ledningen att den skall bli allenahärskande! Det blir så enkelt och klart. Förbundsledningen förstår allt. Ergo, ge den all bestämmanderätt.

Så barocka slutsatser kommer de till i sin strävan efter maktfullkomlighet.

Det är i själva verket så, att just sådana idéer som Lantz ger uttryck för i högsta grad bidrager till medlemmarnas misstroende mot de egna fackliga ledarna. Inte kommer väl de massor som enligt Lantz själv redan tvivlar på det mesta som förbundsledningarna gör att ropa ”hurra vad

förbundsledningen är bra!”, därför att de själva fått ännu mindre möjlighet att ge uttryck för sin mening! Nej, eniga och slagkraftiga blir fackförbunden genom att det finns respekt för medlemmarnas vilja. Det är en av de lärdomar hamnarbetarnas aktion gett. Sådan är utvägen ur förbundsledningarnas dilemma! En dylik ordning befordrar sammanhållning i fackföreningsrörelsen, gör slut på misstron, ger förbundsledningarna auktoritet och befrämjar hela den fackliga rörelsens aktivitet!

...och utåt

Lika viktigt är det att vidga fackföreningarnas rörelsefrihet. De antidemokratiska fackföreningslagarna måste bort! De av en borgerlig riksdagsmajoritet genomtrufade lagarna måste försvinna! Arbetsdomstolen utgör ett permanent hot mot fackföreningsrörelsen. Långa och många är de diskussioner som förekommer inom fackföreningsrörelsen om de svårigheter som finns tack vare Arbetsdomstolen. När det gäller de stora frågorna tar den alltid ställning mot arbetarna. Den omständigheten att AD i många mål av mindre betydelse har dömt till fackföreningarnas favör ändrar härvidlag ingenting.

Arbetsgivarna är verkligen förtjusta i dessa lagar. De vet att de utövar en passiviserande verkan på fackföreningsrörelsen.

Kommunisterna har vid en rad tillfällen i riksdagen aktualiserat frågan om dessa förhatliga lagars avskaffande. Om fackföreningsfolket understödjer kommunisternas initiativ säkras framgången.

Kommunalisera hamnarbetet!

Hamnarbetarnas aktion belyste också en annan sida av demokratin. Stuveribolagen har inte någon som helst skyldighet att ge sina anställda arbete. Hamnarbetaren Andersson och Pettersson lever i dubbel mening ett osäkert liv. De vet inte från den ena dagen till den andra hur det skall bli med arbetstillfällena. Någon som helst garanti för arbete i framtiden har de inte.

I en intervju berättade ombudsmannen i Stockholms hamnarbetarfackförening Oscar Söderqvist hur det är i huvudstadens hamn. Där laborerar 8 – 9 stuveribolag vart och ett på sitt håll. Vart och ett tillvaratager sitt bolags intressen.

Stuveriarbetarna blir de som får sitta emellan. Nu arbetar i hamnen olika grupper med olika anställningsvillkor. Tullpackhuskarlarna jobbar kooperativt, kranmaskinisterna är anställda av staden, medan stuveriarbetarna är privatanställda, varvid de olika bolagen representeras av hamnarbetskontoret.

Stuveribolagen är affärsföretag, men åtnjuter alldeles speciella privilegier. Dessa bolag har det bra förspant, staden äger hamnen, d. v. s. arbetsplatsen, och alla för stuverirörelsen nödvändiga redskap såsom kranar, kajutrymmen och magasin. Men privata bolag hyr dem av staden. Det enda som bolagen får släppa till är skovlar, stroppar för styckegods och liknande småverktyg. Inte ens stadens egna affärsdrivande verk sköter lossningen själva. Lossningen av kol till gasverket ombesörjes av stuveribolag, trots att verket har egna kranar och att staden äger hamnen.

Privatmonopolet till stuverirörelsen skapar godtycke och otrygghet. Kommunisterna i Stockholms stadsfullmäktige har vid upprepade tillfällen 1927, 1944 och 1951 motionerat om kommunalisering av stuverirörelsen. I den senaste motionen framhölls bl. a.:

”Genom kommunalt inflytande över stuverirörelsen ökar förutsättningarna att skapa tillfredsställande arbetsförhållanden för hamnarbetarna, såväl ur hygieniska som ekonomiska och övriga synpunkter, varigenom för framtiden konflikter, som också för staden och dess invånare blir kostsamma, på ett smidigare sätt löses.”

Även i Göteborg har kommunisterna gjort upprepade framstötningar i stadsfullmäktige på samma linje, och i Halmstad har stadsfullmäktige efter motioner från arbetarpartierna redan fattat långtgående principbeslut i frågan. Motionerna har överallt mötts med starka instämmanden från hamnarbetarnas sida.

Stuveribolagens åtgärd att släpa hamnarbetarna inför domstol har placerat stuverirörelsens kommunalisering högt upp på de kommunala instansernas lista. Hamnarbetarna har rätt att kräva trygghet i anställningen och hyggligare arbetsförhållanden. Det kommer aldrig de privata stuveribolagen att intressera sig för. Alltså bör de försvinna från hamnarna!

Kampen går vidare!

Hamnarbetarnas proteststrejk har gett betydelsefulla lärdomar. Även om den inte medförde omedelbara förbättringar i arbets- och lönevillkor är det uppenbart att åtskilliga frågor förts närmare sin lösning. De profithungriga stuveriföretagen har fått sig en läxa. De har anledning att tänka sig för flera gånger innan de spjärnar emot arbetarnas rimliga krav. Stuveriarbetarna har inte släppt sina krav. De kommer igen för att med dubbel kraft gå in för dessas förverkligande.

Aktionen var också nyttig för dem som leder fackförbundets arbete. Även de har tydligen insett nödvändigheten av att uppträda fast och beslutsamt gentemot arbetsgivarna. Förbundsledningen har inte enbart sagt upp avtalen utan dessutom förklarat i Transportarbetaren nr 10:

”Under alla omständigheter står det klart, att ett krafttag nu måste tas för att höja lönerna i transportbranschen. Inom förbundsledningen är man fastare inställd på denna linje än kanske någon gång tidigare. Det går helt enkelt inte att tolerera denna ogynnsamma utveckling längre för en arbetargrupp, vilken utför ett så samhällsviktigt arbete som transportererna. Även arbetsgivarna borde förstå den saken.”

”Förbundsstyrelse och -råd har redan föreslagit vissa riktlinjer. Det bör emellertid sägas ifrån redan nu, att medlemmarna gör klokt i att ställa in sig på en hård kamp. Det skadar icke, om man allvarigt räknar med ett tillgripande av det yttersta medlet för lösande av skiljaktiga meningar på arbetsmarknaden. Det urusla löneläget för våra läsare (d. v. s. förbundets medlemmar. Vår anm.) måste äntligen brytas. Vi tror inte vi tillgriper överord om vi försäkrar, att förbundsledningen är fast besluten att denna gång sätta mycket på spel för att få en ändring till stånd.”

Följs dessa löften av handlingar, råder det inget tvivel om att förbundsledningen kommer att ha alla medlemmars helhjärtade stöd.

Konflikten var värdefull även därför att den så grundligt avslöjade Arbetsdomstolens klassinställning. Alla som följt rättegången genom press och radio – och det är hundratusentals – har antingen blivit helt på det klara med klassdomstolens karaktär eller i varje fall börjat tvivla på dess existensberättigande. Därmed ökas möjligheterna att skapa en så bred opinion att domstolen kan avskaffas.

Sällan har en arbetargrupp uppträtt så beslutsamt och så sammansvetsat som stuveriarbetarna under sin protestaktion och inför Arbetsdomstolen. Alla försök att splittra dem tillbakavisades med förakt. Deras resoluta uppträdande har gett dem stor auktoritet bland andra arbetargrupper. Detta utgör en säker garanti för kommande segrar.